

Turun kaupunki

Lausunto

15.06.2021

6720-2021

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt mm. Turun kaupungin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman ”Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta” yhtenä tavoitteena on laadukkaat oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut kaikilla koulutusasteilla. Hallitusohjelman mukaan oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja vahvistetaan kaikilla koulutusasteilla, jotta lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa tukea, sekä säädetään sitovista mitoituksista opiskeluhuollon palveluihin.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia säädettäessä kuraattorien ja psykologien määrälle asetettu ohjeellinen tavoite ei ole toteutunut useassa kunnassa. Oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevien valtakunnallisten selvitysten mukaan opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien vastuulla olevien opiskelijoiden ja toimipisteiden määrissä on suuria eroja kuntien välillä. Oppilas- ja opiskelijahuollon laadukas toteuttaminen ja moninaisten tehtävien hoitaminen ei käytännössä ole mahdollista silloin, jos työntekijäkohtaiset oppilasmäärät ovat liian suuria tai toimipisteitä on liian monta. Erot psykologien ja kuraattoreiden työn edellytyksissä ja opiskeluhuollon palveluiden saatavuudessa on heikentänyt oppilaiden ja opiskelijoiden mahdollisuuksia saada opiskeluhuollon palveluja yhdenvertaisesti. Tilanne Turussa on ollut varsin hyvä, ja säädetyt palvelut on pääosin voitu toteuttaa määräajassa. Suurin haaste on edelleen kelpoisten psykologien sekä ruotsinkielisten kuraattorien ja psykologien saatavuus.

Edellisen hallituksen hallitusohjelmaan liittyen kuraattorin kelpoisuusvaatimuksia väljennettiin lailla (1501/2016). Lainmuutoksen jälkeen kuraattorin tehtävään on kelpoinen sosionomin ohella myös henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto, ja suoritettuna sosiaalialan aineopinnot tai vähintään kahden vuoden työkokemus kuraattorin tai sitä vastaavasta sosiaalialan tehtävästä. Soveltuvan korkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksena edellytettyä sosiaalialaa ei ole määritelty yliopistojen koulutusvastuusääntelyssä, ja kokemus kuraattorin tehtävää vastaavasta sosiaalialan tehtävästä on myös epätäsmällinen. Turun kaupunki ei kannata kelpoisuusehtojen tiukentamista eikä sitä, että kelpoisuusehtoja tiukennetaan henkilöstöryhmiin, joista muutenkin on kova pula, ja siten heikennetään vaikkapa lastensuojelun ja perhesosiaalityön toimintaedellytyksiä entisestään.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin säännös kuraattori- ja psykologipalveluiden sitovista henkilöstömitoituksista ja kuraattorin kelpoisuusehtoa koskevaa säännöstä täsmennettäisiin. Turun kaupunki ei kannata henkilöstömitoituksen tiukentamista nykyisestä ohjeelliselta tasolta ja viittaaminen korona-ajan vaikeisiin olosuhteisiin ei tule jäämään pysyväksi olotilaksi. Turussa oppilas- ja opiskelijahuolto työtä on voitu kaupungin ja sairaanhoitopiirin toimin parantaa mm. psykiatristen sairaanhoitajien määrää lisäämällä oppilas- ja opiskelijahuollon tueksi.

Esityksen tavoitteena on, että yhteisöllisen opiskeluhuollon ennaltaehkäisevä tuki sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon varhainen apu ja tuki olisi kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tasa-arvoisesti saatavilla ja tasalaatuisella opiskeluhuollolla edistettäisiin lapsen ja nuoren oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä ehkäistäisiin ongelmien syntymistä esimerkiksi koulukiusaamista estävillä toimenpiteillä. Vahvistamalla opiskeluhuollon henkilöstöresursseja voitaisiin tarjota oppilaille valmiuksia siirtyä perusopetuksesta toiselle asteelle ja suoriutua toisen asteen koulutuksesta. Turussa nivelvaihepudokkaita on vain muutamia yksittäisiä oppilaita ja toisen asteen negatiivisia keskeyttäjiä vähän.

Tiivistelmä:

Suurimmat haasteet laadukkaalle oppilas- ja opiskelijahuoltotyölle eivät sanottavasti parane esityksen myötä, koska:

- koulupsykologien saatavuus on jo nyt huono jopa psykologeja kouluttavassa yliopistokaupungissa, jolloin virkoja ei voida täyttää ja sijaisiakin on vaikea saada erityisesti maakuntien keskuskaupunkien ulkopuolella.

- mitoitus ja psykologien määrä oppilas- ja opiskeluhuollossa ei ole ratkaisevaa nuorten mielenterveysongelmien ja tuen kasvavan kysynnän ongelmassa. Nyt suuntana on lasten ja nuorten ongelmien liiallinen psykologisoiminen ja medikalisoiminen. Tarvitaan perustavanlaatuisia yhteiskunnallisia muutoksia ja tukea lapsiperheille sekä nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi.

- kuraattorien kelpoisuusehtojen tiukentaminen heikentää muutenkin hankalaa rekrytointitilannetta ja pahentaa entisestään sosiaalityöntekijöiden saatavuusongelmaa. Henkilökunnan suuri vaihtuvuus oppilas- ja opiskelijahuoltotyössä tai lastensuojelussa heikentää palvelun laatua eikä tuo sellaista parannusta, jota esityksessä tavoitellaan. Kuraattorin tehtävän luonne ei välttämättä edellytä korkeakoulututkintoa sosiaalityöstä. Turun kaupunki ei kannata kumpaakaan vaihtoehtoa, jolla heikennettäisiin kuraattoripalveluita.

- mitään takeita kunnille ei anneta, että taloudellinen rahoitus muutokselle olisi jatkuva eikä mitään takeita myöskään ole, että rahoitus mahdollisille tuleville hyvinvointialueille olisi riittävä tilanteessa, jossa oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueiden järjestettäväksi kuntien sijaan.

Jokela Merja

Turun kaupunki - Kansliapäällikkö 15.6.2021 § 129